

За родното ми село Заселе с любов

Анастас Златков

С голям интерес прочетох в сайта "Бащина земя" записките на Илия Гъошев за родното ни село Заселе. Написаното от него е прекрасно и заслужава адмирации. Браво! Илия беше ерудиран човек, притежаваше висока култура и широки познания. Имам желание да добавя към написаното от него това, което зная аз.

Има още наименования на местности и обекти в селото, които са свързани с битата на населението и е редно да ги споменем: - Поличе, Орничето, Конярнико, Ягнилото, Павловата ливада, Пладнището на Варо, Църнярското корито, Шуман, Типченица, Падинките, Цървената стага, Заберо, Бранището, Елен требеш, Куклата, Средореко, Пискавицата, Вальо, Искърва арпина, Трименово плат, Галабовата падина, Опалико, Падинье, Мановата дупка и др. До Кръколомо има неизучена пещера - Ямата.

Идваме до местността Метеризо. По местоположението и все още видимите останки от градеж върху непристъпната скала се вижда, че това е военно укрепление, строено преди векове. Укреплението е заключено от венеца на скалите и каменен зид. Самата скала, висока 15-18 м., върви от югозапад на изток, завива внезапно на северозапад, опасва подножието на Високото градище и минава покрай Куманова чука и стига до Баталов дол. Върху скалата има останки от градеж в посока от юг на север, с дебелина около 2 м. В източната част на скалата на самия завой, от основата на скалата вертикално има издълбан отвор, наречен Комино. Преди години проявих любопитство и попитах дядо Ленко Митров Величков от Заселе, участник в Първата световна война на Добружанския фронт, чиято селнина беше близо до Метеризо, знае ли нещо за крепостта. Той каза, че е чувал от по-стари хора, че е строена през латинско. Аз се зачудих за какво латинско става въпрос, нали не сме били под латинско робство. Прочетох исторически материали и започнах да съпоставям прочетеното с преданията, които се носят сред съселяните. През 1189 г. Третият кръстоносен поход нанася много беди на българското население - кръвопролития, погроми, безчинства. Подобен е и Четвъртия кръстоносен поход. През 1204г. рицарите завладяват Константинопол и го разрушават. Създават Латинската империя. Надменните и алчни рицари се готвят с меч

и разрушения да завладеят и българските земи. Цар Калоян се опитва да живее в мир с тях, но неуспешно. На 14 април 1205 г. на Велики четвъртък край Одрин, войските на Калоян, заедно с техните верни съюзници куманите, влизат в жестоко сражение с рицарите и пленяват император Балдуин I Фландърски и войската му. Според легендите, част от пленените рицари били заточени в западната част на България, из тези планини и конкретно в землищата на днешните села Заселе, Зимевица, Губислав и др. Предполага се, че тези пленници са останали тук за постоянно, създали са семейства и стопанства и са дали наименованията на редица местности. Ето какви интересни топоними са се получили в Заселе и околните села-

Куманова чука – кумани, съюзници на Калоян

Балдуин или Балдовин – хълм между Зимевица, Заногe и Губислав-император Балдуин

Барие - Бари, голям град в Италия

Сивил – Севиля, голям град в Испания

Кукалан, Шуман, Толог, Волог - наименования на местности, които не звучат като български. Според някои краеведи и името на с. Бов произлиза от Сент Бъов, вероятно рицар, но науката е скептична по отношение на тази версия.

Крепостта Метеризо е играла важна роля не само по време на царуването на Калоян, но и в следващите времена, особено при нашествието на турците. Днес няма заинтересовани хора и институции, които да се заемат със запазване на това, което е останало от тази славна и героична крепост, останките да се разчистят и укрепят, да се сложат табели, да се оправят пътеките, за да могат хората да отиват до там, да се докосват до миналото и да са любуват на красивите гледки. Няма отношение към миналото и към светите места в района, постепенно такива места и събития ще се забравят и идните поколения няма да знаят нищо за тях. Вече не останаха хора, които могат да разкажат къде какво се е случило, всичко потъва в забрава и безхаберие.

Тук ще спомена фамилии, които още се помнят и названията на някои от тях са трудно обясними - Пищолъовци, Чованъете, Мирчовци, Рещарете, Пуръовци, Пенчовци, Кювалците, Трименовци, Кеновци, Монинци, Монтовци, Лисиците и др.

Подкрепям написаното от И. Гьошев, за това че много заселци са работили в БДЖ. При изпълнение на служебни задължения са загинали Антон Богданов, Павел Младенов, Тодор Славков и Петър от Селището.

По бойните полета през Балканската и Първата световна война са загинали 30 души, а през Втората световна 3-ма. По случай 100 годишнината от Балканската война в селото бе издигнат паметник на загиналите във войните, като са изписани имената на всички жертви. Тук ще спомена само имената на семействата, от които са загинали по 2-ма или 3-ма синове.

Антови - Тодор Андров Антоу, Петър Андров Автов

Атанасови - Петър Ганев Атанасов, Павел Ганев Атанасов

Еленкови - Григор Славков Еленков, Исидор Славков Еленков

Гълъбови - Милчо Пенев Гълъбов, Кънчо Пенев Гълъбов, Такъо Стойков Гълъбов, Дачо Стойков Гълъбов.

Стоилкови - Станко, Петър и Таньо Стоилкови.

Медали за храброст през войните са получили Асен Ивков, Васил Новков, Божил Златков, Илия Ганчев, Минчо Станков, Новко Стоичков, Петър Иванов, Стоян Колев, Зарко Еленков и др.

В миналото населението е черпело вода от следните източници-Варо, Свинов, кладенчето южно от Гимията, Стубело, Пуколови вир, изворчето до Ристанчевото, реки и поточета. Има предание, че крепостта Метеризо е била снабдявана с вода, докарана с калени тръби. При нашествието на турците по тези места, крепостта се бранела, но турците хранили един кон 3 дни без вода и го пуснали. Той надушил тръбите и започнал да рие с крак. Турците спрели водата, после превзели крепостта и избили скрилите се там българи.

Изворът Варо беше много буен, но преди 50-60 години при настилането на пътя за Зимевица некомпетентни хора взривиха камъните около извора и прекъснаха подземните потоци, които го захранваха. Така славният извор Варо драстично намаля.

Написах тези редове, воден от любовта си към родното ми село и от желанието да помогна младите хора да научат нещо за миналото му.

Това допълнение към темата е направено от Анастас Свиленов Златков роден в с. Заселе през 1936г.

10.10.2019 г.

София”